

Een korte impressie van een uit z'n as herrezen Boheems orgel.

De stad Praag blijkt in vele opzichten de moeite waard. Cultuurhistorisch herbergt de stad niet alleen fraaie musea en architectuur maar bezit het ook een aantal fraaie kerken met prachtige historische orgels. De hoogbarokke Loreto Prag –geboorteniskerk- uit deze stad is daar zo'n voorbeeld van en in deze kerk huist een prachtig instrument van Franz Katzer & Kaspar Weltzel uit 1738. Een korte impressie van een uit z'n as herrezen Boheems orgel.

Het orgel word -geheel in stijl- gepresenteerd met composities uit de ontstaanstijd van het orgel. Enerzijds krijg je zo een prima indruk van de specifieke eigenschappen van het instrument, anderzijds had ik ook graag een wat meer hedendaagse compositie geprogrammeerd gezien al was het alleen maar om daarmee het instrument uit z'n tent te lokken.

Bijzonder, maar niet ongebruikelijk aan dit orgel is bijvoorbeeld het gebroken octaaf op zowel klavier als pedaal. *'Het specifieke gebruik van deze noten/tonen was toe te schrijven aan het nog algemene gebruik van ongelijkzwevende temperaturen in de Bohemen; het bewaarde hen voor een aanzienlijke hoeveelheid materiaal en geld'* zo lezen we in het boekje. Of men er heden ten dage nog zo over denkt waag ik te betwijfelen... Het orgel bezit in totaal 18 registers verdeeld over 2 Manualen en Pedaal. Het orgel heeft een vrijstaande speeltafel met aan beide zijden een aparte kast volledig in symmetrie. Links is gevuld met pijpwerk van beide klavieren in de opstelling cis-c en rechts is gevuld met baspijpen in de opstelling C-cis. Opvallend is ook het ontbreken van tongwerken. Aparte vermelding daarentegen verdient de Bifara 8'. In samenspraak met de Prestant 8' is dit register zwevend gestemd en het geheel ademt een aparte sfeer.

De jonge organist Pavel Kohout (1976) weet het instrument op z'n allervoordeligst te presenteren. Bekend als hij is met de historische instrumenten uit het Bohemer land weet hij tot in de finesse het instrument uit te buiten. Mede daarom was ik erg benieuwd geweest naar een modernere compositie of zelfs improvisatie want dat blijft voor zowel het orgel als zijn bespeler een spannende en creatieve uitdaging. Helaas blijven we daarover in het ongewisse. Zijn spel is soepel en voornaam en getuigt van een gezonde dosis muzikaliteit. Het orgel is een juweel. Het ontpopt zich als een veelzijdig instrument ondanks zijn geringe dispositie. Dat bewijst maar weer eens dat het niet in de kwantiteit maar juist in de kwaliteit van de stemmen zit.

De lay-out van deze uitgave sluit visueel nauw aan bij de kwaliteit van het gehoorde. Het is volledig in overeenstemming met elkaar. Een prachtig vormgegeven digipack met mooie kleurenfoto's inclusief dispositie en gebruikte registraties zet de puntjes nog eens extra op de i. Met de opname is het al niet anders gesteld; een mooi open en transparant karakter met een fraaie mix tussen direct en ruimte.

Jan-Willem van Braak | Augustus 2009